1867 ř. z.), pokutou do 200 Kč nebo vězením do 14 dnů, na Slovensku a v P. Rusi podle § 15 zák. čl. VI/1903 v případech taxativně vypočtených pokutami až do 2000 Kč a uzamčením do 1 měsíce. V obou případech koná se stíhání řízením policejním.

10. Vystaví-li se pas pro osobu beroucí pensi z prostředků veřejných, má to býti oznámeno úřadu likvidujícímu pensi.

11. Jaké obnosy peněz smějí cestující na cestovní pas vyvézti v hotovosti, akreditivem nebo v šecích ustanovuje čas od času Národní banka na základě § 20 vl. nař. č. 46/1924 Sb., posledně stalo se tak vyhláškou ze 17. I. 1926 v Úředním listě Československé republiky.

Vratislav Kalousek.

Cestovní kanceláře.

C. k. jsou živnosti, podrobené příslušným předpisům živnostenského řádu, a to živnosti koncesované. V zemích českých byly za koncesované živnosti prohlášeny nařízením ministerstva obchodu a vnitra z 23. XI. 1895, č. 181 ř. z., vydaným na podkladě § 24 živn. řádu. Pro Slovensko a Podkarpatskou Rus ustanovuje to výslovně zák. čl. 259/1924 v § 22, bod 8.

Podle nař. č. 181/1895 ř. z. jest rozuměti c. k. takové podniky, které se zabývají některou z činností v nařízení taxative vypočtených; jsou to: vydávání lístků železničních a paroplavebních, jakož i průkazek na místa ve vlacích, pořádání společných cest a zvláštních vlaků, obstarávání zavazadel a rychlozboží, vydávání hotelových poukázek a zprostředkování cestovních pojištění. C. k. však nesmějí vůbec obstarávati lodní lístky pro vystěhovalce; ustanovení § 2 nař. č. 181/1895 ř. z. bylo tu zostřeno § 16 zák. č. 71/1922 o vystěhovalectví. Koncesi pro c. k. lze uděliti pouze tomu, kdo splňuje všeobecné podmínky pro koncesované živnosti a kromě toho vykazuje dostatečné obchodní vzdělání pro tuto živnost. Železniční a paroplavební podniky nepotřebují zvláštního povolení, pokud se pohybují v rámci oprávnění, poskytnutého jim koncesí pro železniční nebo paroplavební podnik; to platí i pro státní dráhy vzhledem k organisačnímu statutu pro státní železniční správu z 19. I. 1896, č. 16 ř. z., § 6, č. 26. Při udílení koncese c. k. jest třeba přihlížeti k potřebě takovéto živnosti (§ 5 nař. č. 181/1895 ř. z.) resp. k místním poměrům (§ 37, odst. 5, zák. č. 259/1924 pro Slovensko a Podkarpatskou Rus). Koncesi udílí živnostenský úřad II. stolice (§ 5 cit. nařízení a § 239 zák. č. 259/1924). Prakse však jest taková, že II. stolici jest interně uloženo vyžádati si před svým rozhodnutím mínění ministerstva obchodu, které pravidelně dotazuje se ministerstva železnic. Podotknouti sluší, že oprávnění prodávati jízdní lístky pro železnice nebo paroplavební podniky, na které se ovšem koncese c. k. vztahovati může, neposkytuje jiného práva, nežli obstarati si teprve soukromoprávní smlouvou u příslušného železničního nebo paroplavebního podniku možnost lístky prodávati. Vzhledem k tomu, že téměř bezvýjimečně jsou u nás dráhy státní, jest třeba zvláštního souhlasu ministerstva železnic. Státní železniční správa udělila však zvláštní smlouvou výhradné oprávnění prodávati jízdní lístky železniční mimo přímý prodej svými orgány československé dopravní společnosti (Čedok). S touto společností s ručením obmezeným, založenou v roce 1920 Ústředím zemských cizineckých svazů s kapitálem 1,800.000 Kč za účasti ministerstva železnic a ministerstva obchodu, musí tedy každý, kdo obdrží koncesi od ministerstva obchodu a souhlas ministerstva železnic, sjednati podmínky o prodeji jízdních lístků železničních. Cestovních kanceláří s plným oprávněním (i k prodeji železničních lístků) jest v republice 31, z toho jest 17 vlastních filiálek Čedoku.

Jiří Havelka.

Cestující obchodní.

Cestujícími bývají zvány všechny pomocné osoby obchodu, které jsou činny mimo provozovnu majitele obchodního podniku a jichž hlavním úkolem je, aby rozšiřovaly obchodníkův odbyt. Cestující jsou tudíž především pověřeni zprostředkováním obchodů, bývá jim však též udělena plná moc k uzavírání obchodů. Působištěm jejich je buď místo, kde se nalézá obchodní závod, pro nějž jsou činnými, c e s t u j í c í m í s t n í, nebo jich užívá obchodník na místech přespolních, c e s t u j í c í p ř e s p o l n í. Cestující obou kategorií jsou buď samostatnými obchodníky, nebo jsou ve stálém služebním poměru k principálovi. Pro přespolní cestující, kteří jsou ve stálém služebním poměru k principálovi, ujal se v praksi název c e s t u j í c í o b c h o d n í. Samostatní cestující nazývají se oby-

čejně jednateli nebo agenty a dělí se podle svého působiště na agenty místní a agenty přespolní (cestující).

Poměry o-ch c-ch ve vlastním výše uvedeném slova smyslu k principálovi řídí se podle předpisů, platných pro obchodní pomocníky (viz Obchodní pomocníci). V poměru k zákazníkům vystupují obyčejně jen jako zprostředkovatelé; objednávky jimi opatřené jsou tedy ofertami zákazníků a principál vyhražuje si právo objednávku přijmouti nebo odmítnouti; může jim však býti též udělena plná moc k uzavírání obchodů a pak jsou obchodními plnomocníky. Podle zákona vztahuje se pak jejich plná moc na všechny obchody a právní jednání, jež jsou obyčejně spojena s prováděním obchodů toho druhu, k nimž je principál ustanovil; jsou zejména též oprávněni k inkasování cen z prodejů jimi uzavřených a k povolování přiměřených lhůtku splacení těchto cen, na Slovensku pak k inkasování principálových pohledávek vůbec; potřebovali by však zvláštní plné moci k převzetí směnečných závazků, přijímání zápůjček a k vedení sporů za principála (čl. 47 a 49 obch. zák. a §§ 43 a 45 slov. zák. obch.). Zákonný rozsah plné moci obchodních cestujících může principál obmeziti nebo rozšířiti, musí však se to státi způsobem třetím osobám patrným (na př. poznámkami na fakturách).

Podle živnostenského řádu musí býti obchodní cestující opatřeni úřední legitimací. Zásadně smějí vyhledávati objednávky jen u osob, v jichž podnicích se zboží nabízené upotřebuje, při čemž smějí sebou bráti jen vzorky, nikoli zboží na prodej, vyjímaje, že by vyhledávali zakázky na trhu. Tuzemští výrobci hodin, zlatého a stříbrného zboží, velkoobchodníci těmito předměty a obchodníci klenoty a drahými kameny smějí sebou bráti i zboží, když prodej podle vzorků je vyloučen, a s tím dalším obmezením, že zboží smějí nabízeti jenom oprávněným překupníkům. Vyhledávati zakázky u jiných osob než shora uvedených v místě závodu principálova nebo mimo toto místo, je o-ím c-m bezpodmínečně zakázáno, pokud jde o zboží osadnické, kořenné a materiální; stran jiného zboží je jim to dovoleno mimo místo závodu principálova, ale jen na zvláštní písemné vyzvání, které musí býti adresováno majiteli podniku a musí zníti na určitý druh zboží. Výminky od požadavku zvláštního písemného vyzvání mohou býti stanoveny nařízením. Srov. § 59, 59 a, 59 b českého živn. ř. a 74—76 slov. živn. ř., dále pro země české nař. min. obchodu z 27. XII. 1902, č. 242 ř. ž., pro Slovensko poněkud odchylné nař. z 26. V. 1925, č. 110 Sb.

Literatura.

Randa: „Handelsrecht“, sv. I., str. 212 a násl.; Wenig: „Příručka obchodního práva“, II. vyd., seš. 3., str. 158; Staub-Pisko: „Kommentar zum a. d. Handelsgesetzbuch“, sv. I., str. 182 a násl.; Wieland: „Handelsrecht“, str. 376 a násl.; Heller: Österr. Gewerberecht“, str. 478 sqq.

Arnošt Wenig.

Cikáni

viz Potulní cikáni.

Církev

viz pod heslem příslušné církve.

Církevní právo

viz Právo církevní.

Cizinci

(cizozemci) jsou oni, kdož zdržují se na území našeho státu, nemají však československého občanství státního. Příslušník cizího státu nemůže být zároveň příslušníkem republiky Československé (§ 4 úst. list.). Pro obor práva soukromého obsahuje všeobecný zákoník občanský (§§ 4, 33 až 38) příslušnou úpravu právního postavení c-ů, kdežto pro právo trestní dána jest podobná podrobná úprava v zákoně trestním (§§ 37—43). Pro obor práva ústavního a správního takových podrobných ustanovení není. Hlava V. naší ústavní listiny jest sice nadepsána: „Práva a svobody, jakož i povinnosti občanské“, než z tohoto nadpisu nedá se odvozovati, že by všechna práva v hlavě oné zaručená byla obmezena jen na zdejší občany státní. Slovo „občanské“ není totožné se slovem „státoobčanské“, nýbrž volilo se na místě výrazu „poddaný“. Základní práva občanská, uvedená v hlavě V. úst. list., jako svoboda osobní a majetková, volnost stěhování, volné nabývání nemovitostí a svobodná volba povolání, ochrana vlastnictví soukromého, svoboda domovní, svoboda tisku, právo spolkové a shromažďovací, ochrana tajemství listovního, svoboda učení a svě-